
Sterkt om den første jordmoren i Ålesund

BOKOVERSIKT

Toril Brekke har skrevet en historisk roman som spenner over store deler av 1800-tallet. Handlingen er hovedsakelig lagt til Nordvestlandet og beskriver livet til Sara Cold, fogdedatteren, fiskerkonen, jordmoren og lærerhustruen, og hennes barn. Det er en bok særlig om kvinners slit, kuert av fedre eller ektefeller, av fattigdommens eller konvensjonenes begrensninger.

Sara er datter til den strenge fogden på Tingvoll, og vokser opp med de samme krav til boklig lærdom som sin bror. Til sin forskrekkelse opplever hun at broren sendes til det deilige København for å studere mens hun selv loves bort til en middelaldrende prest. Dette er opptakten til et omskiftelig liv, hvor hun først rømmer med en fisker og etablerer seg som fiskerkone i Ålesund. Senere blir hun enke med tre barn, som hun en periode må forlate for å få jordmorutdanning i Christiania, og arbeider som den første jordmoren i Ålesund. Til slutt gifter hun seg på nytt med en boklærd og rigid lærer.

Dette omskiftelige livet gir forfatteren anledning til å fortelle om begrensningene i kvinners liv, både blant dem som levde på solsiden i relativ velstand og blant dem som levde i de enkleste kår. Høydepunktene for den vitebegjærlige og selvstendige Sara er tiden som "læredatter" i Christiania og som aktiv jordmor i Ålesund: Da er hun noen, den eneste av sitt slag, hun betyr noe og har myndighet i kraft av seg selv. Forfatteren beskriver både utdanningen og virksomheten som jordmor godt, og den stolthet og verdighet som fulgte med denne posisjonen blir anskueliggjort på en fin måte.

Toril Brekke har skrevet en sterk bok, gripende og troverdig, fra den tiden kvinner gikk med hodeplagg og måtte spørre far eller ektefelle om lov til å gå ut. Det er så langt jeg er kjent med, den første skjønnlitterære beskrivelsen av en de første kvinnene med utdanning innen helsevesenet. Den vil kunne nå et bredt publikum med interesse for historie, kvinnekår og helsevesen.

KristinaKjærheim

Kreftregisteret

Publisert: 10. desember 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. juli 2026.